

Hur ser en optimal arbetslöshetsförsäkring ut?

PETER FREDRIKSSON OCH BERTIL HOLMLUND

Peter Fredriksson är docent i nationalekonomi vid Uppsala universitet och även verksam vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering. Hans forskning har främst behandlat utbildning, invandring, arbetslöshet och arbetskraftens rörlighet.
Peter.Fredriksson@nek.uu.se

Bertil Holmlund är professor i nationalekonomi vid Uppsala universitet. Hans forskning har främst rört arbetslöshet, lönebildning och arbetskraftens rörlighet.
Bertil.Holmlund@nek.uu.se

Uppsatsen diskuterar med ledning av senare års forskning hur arbetslöshetsförsäkringens effektivitet kan förbättras. Vi argumenterar för att en optimal försäkring innebär att (i) kompensationsgraden faller med arbetslöshetens längd, (ii) krav på aktivt arbetssökande kombineras med sanktioner, samt (iii) arbetsmarknadspolitiska åtgärder används för att testa arbetsviljan. I det nuvarande svenska systemet finns sådana inslag men i alltför begränsad utsträckning.

Det grundläggande motivet för en arbetslöshetsförsäkring är att skydda arbetstagare mot de inkomstvariationer som uppstår till följd av arbetslöshet. Men arbetslöshetsförsäkringen snedvrider också incitamenten. Ett generösare system minskar sökaktiviteten och kan skapa ett tryck uppåt på lönerna – i förlängningen ökar alltså arbetslösheten.

Hur ska man utforma försäkringen om målet är att minska arbetslösheten? Svaret på denna fråga kan tyckas enkelt: sänk ersättningen vid arbetslöshet. Men frågan är inte särskilt relevant och svaret därmed inte särskilt intressant. Den relevanta frågan är istället: Går det att utforma arbetslöshetsförsäkringen så att försäkringsvärdet är intakt men incitamenten att till exempel söka efter jobb förstärks?

Det huvudsakliga syftet med denna uppsats är att ge en översikt av delar av senare tids forskning om arbetslöshetsförsäkringens utformning.¹ Vi fokuserar särskilt på tre instrument som kan förstärka incitament utan att försämra försäkringsskyddet i systemet: (i) ersättningens varaktighet, (ii) sökkrav och sanktioner samt (iii) en aktiv arbetsmarknadspolitik för att testa arbetsviljan. Men vi kommer även att diskutera finansieringsformer som effektiviserar utformningen av systemet. Arbetsmarknadspolitiken behandlas styvmoderligt; vi diskuterar endast arbetsmarknadspolitik som komplement till arbetslöshetsförsäkringen och bortser alltså helt från andra effekter som arbetsmarknadspolitiken kan tänkas ha.

Vi börjar med att kort beskriva arbetslöshetsförsäkringen i Sverige och avsätter sen ett avsnitt till varje instrument. I avsnitt 5 diskuterar vi finansieringsfrågor och de sammanfattande slutsatserna finns i avsnitt 6.

¹ Uppsatsen bygger i stora delar på Fredriksson och Holmlund (2003a). Se Atkinson och Micklewright (1991) samt Holmlund (1998) för två översikter av den äldre litteraturen på området.

1. Det svenska systemet

Den svenska arbetslöshetsförsäkringen består av dels en allmän och obligatorisk grundförsäkring, dels en frivillig inkomstförsäkring. Grundersättningen uppgår till högst 320 kr per dag (7 040 kr per månad). Inkomstförsäkringen ersätter 80 procent av utebliven inkomst upp till ett tak. Det högsta belopp som kan betalas ut är 730 kr per dag (ca 16 000 kr per månad), men bara under de första 100 dagarna under en ersättningsperiod. Efter dessa 100 dagar uppgår det maximala ersättningsbeloppet till 620 kr per dag (13 600 kr per månad). Ingen ersättning betalas ut under de första fem dagarna i en arbetslöshetsperiod (karenstiden). För att vara berättigad till ersättning från inkomstförsäkringen krävs medlemskap i en arbetslöshetskassa (a-kassa) under minst ett år. De flesta arbetslöshetskassor har nära koppling till fackliga organisationer och medlemskap i en facklig organisation innebär normalt också medlemskap i en a-kassa. Cirka 70–75 procent av de arbetslösa omfattas av den frivilliga inkomstförsäkringen.

För att få grundbelopp och inkomstrelaterad ersättning krävs att ett arbetsvillkor är uppfyllt. Under de senaste 12 månaderna före arbetslösheten måste man ha arbetat minst 70 timmar i månaden i minst sex månader (alternativt 450 timmar under sex sammanhängande månader).

Arbetslöshetsförsäkringen har varit föremål för en rad förändringar under de senaste 10–15 åren. I början av 1990-talet var kompensationsgraden 90 procent av utebliven inkomst (upp till ett tak). Kompensationsgraden sänktes till 80 procent år 1993 (samtidigt som taket också sänktes) och till 75 procent 1996. Från och med slutet av 1997 har kompensationsgraden varit 80 procent. Taket i ersättningen var i stort konstant från 1993 fram till början av 2000-talet, vilket i praktiken kom att successivt minska andelen arbetslösa med 80 procents ersättning. För arbetslösa med löner över medianen, och i synnerhet för de relativt höglönade, innebar 90-talet en klart ogynnsam utveckling av arbetslöshetsersättningen.

I början av 2000-talet skedde flera väsentliga förändringar av försäkringen. Den maximala dagersättningen höjdes den 1 juli 2001 från 580 kr till 680 kr för de första 100 dagarnas arbetslöshet. Från den 1 juli 2002 höjdes taket för de första 100 dagarna från 680 kr till 730 kr samtidigt som taket för resterande ersättningstid höjdes från 580 kr till 680 kr.

Under 2001 infördes (från februari) också flera förändringar av regelverket kring arbetsförmedlingarnas kontakter med de arbetssökande. Bl a ställdes nu krav på att de arbetssökande skulle vara beredda att vidga sitt ”sökområde” efter 100 dagars arbetslöshet. Vidare ändrades reglerna för sanktioner mot arbetslösa som inte anses uppfylla kraven på aktivt sökande. Det nya systemet innebär mildare sanktioner i termer av förlorad ersättning men tanken är att sanktioner ska kunna användas mer frekvent och systematiskt. En tredje förändring gällde ersättningens varaktighet. I det nya systemet gäller en formell tidsbegränsning på 300 dagar (60 veckor) och deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska inte längre vara kva-

lifikationsgrundande för fortsatt a-kasseersättning. Även i det nya systemet finns dock möjligheter att erbjuda en arbetsökande som riskerar utförsäkring en ytterligare ersättningsperiod och det är än så länge oklart hur bindande tidsbegränsningen verkligen kommer att vara.

2. Ersättningens varaktighet

Innan vi kan gå in på den normativa frågan om hur ersättningen bör utformas är det viktigt att förstå de grundläggande beteendeeffekterna av att tidsbegränsa ersättningen. Mortensen (1977) var den förste som formellt analyserade effekterna av en begränsad ersättningsperiod. Individen antas söka bland jobberbudanden i syfte att maximera sin långsiktiga nytta. Den optimala strategin innebär att alla erbjudanden som är förenade med en lön som är högre än en kritisk lön – reservationslönen – accepteras, medan erbjudanden som understiger reservationslönen förkastas. Individen förlovar jobbet med en viss sannolikhet. Om individen uppfyller ett arbetsvillkor är han berättigad till arbetslöshetsersättning. Eftersom det finns ett flöde från sysselsättning till arbetslöshet påverkas värdet av att ta ett jobb också av arbetslöshetsförsäkringens förmånlighet. Arbetslöshetsersättning är tidsbegränsad och utförsäkring innebär en lägre ersättning under den återstående arbetslöshetsperioden.

Mortensens analys ger tre slutsatser. För det första sjunker den arbetslöses reservationslön i takt med att individen närmar sig utförsäkring. Med andra ord ökar utflödet ur arbetslöshet när individen närmar sig utförsäkring. För det andra, individer som inte är berättigade till ersättning är mer benägna att acceptera jobberbudanden om försäkringens förmånlighet ökar. Detta har att göra med att det finns ett arbetsvillkor i försäkringen, vilket innebär att värdet av att ta ett jobb också stiger om arbetslöshetsförsäkringen blir förmånligare. För det tredje, en högre ersättningsnivå gör att reservationslönen stiger för en individ som precis har blivit arbetslös, medan en individ som är nära utförsäkring sänker sin reservationslön. Det senare resultatet har att göra med att individer som är väldigt nära utförsäkring betar sig som om de inte är kvalificerade för ersättning.

En omfattande empirisk litteratur har utnyttjat mikrodata för att undersöka hur arbetslöshetstiderna påverkas av parametrarna i arbetslöshetsförsäkringen. Det finns ett starkt empiriskt stöd för att höjningar av ersättningsnivån förlänger tiden i arbetslöshet. Storleken på denna effekt är dock mer omtvistad. Layard m fl (1991) sammanfattar forskningen med att säga att “the basic result is that the elasticity of expected duration with respect to benefits is generally in the range 0.2–0.9”.²

I stort stöder den empiriska litteraturen också att ersättningens varaktighet har en effekt på arbetslöshetstiderna. Utflödet ur arbetslöshet ökar då ersättningen är på väg att upphöra (se t ex Katz och Meyer 1990 samt

² Carling m fl (2001) presenterar resultat för Sverige.

Carling m fl 1996). För Mortensens tredje slutsats är det empiriska stödet svagare (men slutsatsen har å andra sidan testats i mycket liten utsträckning).

Bör ersättningsgraden variera under arbetslöshetsperioden?

Hur bör ersättningen betalas ut under arbetslöshetsperioden? Bör kompensationsgraden vara konstant eller bör den avta (eller öka) under arbetslöshetsperioden? Shavell och Weiss (1979) var de första som analyserade denna fråga, förvisso i en starkt stiliserad modell där ersättningen bara påverkar individens sökbeteende. Huvudresultatet är att så länge som den arbetssökande själv kan påverka sannolikheten att få jobb så är en ersättningsprofil som avtar under arbetslöshetsperioden optimal. Skälet är att en sådan ersättningsprofil ger starkare incitament att söka efter jobb.

Senare tids forskningsbidrag har generaliserat analysen i Shavell och Weiss i två olika riktningar; man har dels lagt till ytterligare instrument och försökt besvara frågan om en avtagande tidsprofil fortfarande är optimal (se t ex Hopehayn och Nicolini 1997), dels utvidgat analysen genom att ta hänsyn till att arbetslöshetsersättningen kan påverka även lönebildningen och antalet jobb i ekonomin.

Fredriksson och Holmlund (2001) analyserar frågan om arbetslöshetsersättningens tidsprofil i en teoretisk jämviktsmodell för arbetslöshet. Vi tar hänsyn till att försäkringens utformning kan påverka individens incitament att söka efter jobb, men också att den kan ha effekter på lönerna och därmed antalet jobb som skapas i ekonomin (härav beteckningen jämviktsmodell). Att också beakta effekterna som uppstår via lönebildningen är viktigt eftersom en avtagande ersättningsprofil kan verka lönedrivande. Om man inför en kraftigare avtrappning av ersättningen, utan att försämra det övergripande försäkringsvärdet, kommer kompensationsgraden vid korta arbetslöshetsperioder att öka. Detta medför att lönerna stiger då det framförallt är värdet av arbetslöshetsförsäkringen vid arbetslöshetsinträdet som är relevant när individen (eller facket) löneförhandlar. Notera att lönebildningseffekten av en avtagande tidsprofil är starkare ju mer individen diskonterar framtida betalningsflöden och att den försvinner när individen värderar framtida och nutida flöden på samma sätt.

Värdet av att införa en avtagande tidsprofil i försäkringen blir alltså en avvägning mellan två effekter. En avtagande tidsprofil förstärker incitamenten att söka efter jobb, men leder också till ett ökat lönetryck. Fredriksson och Holmlund (2001) visar analytiskt att om individer inte diskonterar framtida betalningsflöden så gäller Shavell och Weiss resultat även i en jämviktsmodell för arbetslöshet. Med diskontering kan vi dock inte avgöra frågan analytiskt utan är tvungna att göra numeriska beräkningar. Värderna på parametrar sätts så att de är konsistenta med empiriska studier och vissa parametrar "kalibreras" så att modellen har en rimlig lösning. De numeriska beräkningarna ger slutsatsen att argumentet för att förstärka sökincitament alltid dominerar lönetryckseffekten.

Diskussion

Vår uppfattning är att litteraturen ger ett ganska starkt stöd för en arbetslöshetsförsäkring där kompensationsgraden faller med arbetslöshetens längd. Finns några invändningar som skulle kunna förändra denna slutsats?

Ett frågetecken följer av att utformningen av försäkringen också påverkar flödet från sysselsättning till arbetslöshet. Wang och Williamson (1996) utvecklar en modell där sannolikheten att förlora jobbet beror på hur hårt individerna jobbar. En avtagande tidsprofil försvagar incitamenten att jobba hårt eftersom individer kompenseras relativt väl om de skulle förlora jobbet. Ett optimalt system borde därför på något sätt beskatta arbetslöshetsinträden genom att t ex ha en väsentligt lägre ersättning under den första arbetslöshetsveckan.

Vår uppfattning är att denna typ av argument snarast är ett stöd för ett system med en karensperiod i kombination med en avtagande tidsprofil snarare än att omkullkasta argumentet för en avtagande tidsprofil som sådant. Det finns även andra skäl till att försäkringssystem bör innehålla en karensperiod. Ett skäl är att den minskar incitamenten att utnyttja systemet för att hantera tillfälliga fluktuationer i varuefterfrågan. Men sådana problem kan också hanteras av ett arbetsgivarinträde ("experience rating"), dvs att företagen betalar avgifter till systemet som står i proportion till deras bidrag till arbetslöshetsinflödet. Ett annat skäl är att det sannolikt finns stordriftsfördelar i administrationen av systemet. Det finns antagligen en fast kostnad för varje ärende, men totalkostnaden avtar sedan med längden på ärendet. En karensperiod minskar incitamenten till arbetslöshetsinflöde och därmed antalet ärenden.

Ett större frågetecken har att göra med individernas sparande. Det är svårt att hantera sparande i en formell analys, vilket har gjort att flertalet forskare helt enkelt valt att ignorera denna komplikation. Men eget sparande är också ett skydd mot de inkomstvariationer som uppstår vid arbetslöshet. En individs tillgångar kommer att minska ju längre denne är arbetslös. Därmed minskar individens konsumtion och marginalnyttan av konsumtion stiger följaktligen med arbetslöshetens varaktighet. Om det inte fanns några incitamentsproblem förenade med arbetslöshetsförsäkringen skulle detta tala för att kompensationsgraden borde öka under arbetslöshetsperioden. Heer (2003) beaktar denna mekanism i en numerisk jämviktsmodell och visar att den optimala kompensationsgraden fortfarande är avtagande trots att individerna sparar själva för att motverka inkomstförlusten vid händelse av arbetslöshet.

Eget sparande och transfereringar inom hushållet fungerar sannolikt relativt väl som försäkring mot korta arbetslöshetsperioder. Återigen skulle detta kunna användas som ett argument för en karensperiod i försäkringen. Vår huvudslutsats från denna korta genomgång är alltså att ett system med en avtagande tidsprofil är att föredra framför andra möjliga ersättningsprofiler. Ett sådant system bör sannolikt kombineras med en karensperiod.

3. Sökkrav i kombination med sanktioner

I existerande försäkringssystem finns krav på att individen ska söka aktivt efter jobb eller vara beredd att ta jobb. För att säkerställa att individerna uppfyller dessa krav sker någon form av övervakning av individerna som uppbär a-kassa. Övervakningen sköts i allmänhet av arbetsförmedlingarna. Till exempel måste den arbetssökande kontakta förmedlingen regelbundet eller så måste den sökande uppvisa någon verifikation på att arbete söks. Finner förmedlingarna att den som uppbär ersättningen inte uppfyller dessa sökkrav straffas denne av en sanktion, t ex genom att kompensationen temporärt sänks. Grubb (2001) gör en internationell jämförelse av olika typer av system. Han visar att sökkraven och storleken på bestraffningen varierar mycket mellan länder. Likaledes är det stor variation i sanktionsfrekvensen. I Sverige används sanktionsinstrumentet i relativt liten omfattning.

Den nationalekonomiska litteraturen som behandlar sökkrav och sanktioner kopplat till arbetslöshetsförsäkringen är sentida och av liten omfattning. Det finns dock en ekonomisk litteratur om ”brott och straff” som är relevant och vi börjar med att kort redogöra för denna.

Det mest slående resultatet i denna litteratur återfinns i en nydanande uppsats av nobelpristagaren Gary Becker (1968). Av hans teoretiska analys följer att det optimala straffet är det maximala straffet och att sannolikheten för upptäckt ska vara mycket låg. Faktum är att vi väldigt sällan observerar denna typ av legala system, vilket har gjort att forskare ägnat mycket tid till att undersöka vilka antaganden som driver resultaten.

Becker antar att individerna är riskneutrala och att det inte finns några individuella skillnader i sannolikheten att begå brott. För att minimera brottsfrekvensen har staten två instrument till sitt förfogande: man kan variera utgifterna på att upptäcka brott och man kan utfärda böter. Resultatet är alltså att den maximala boten är optimal. Nyckeln för att förstå resultatet är att båda åtgärder är lika effektiva när det gäller att avskräcka brott;³ sanktioner (böter) är dock inte förenade med någon direkt kostnad medan övervakning kostar i form av polislöner etc.

Vilka antaganden krävs för att modifiera resultaten?⁴ En modifiering som är relevant för analysen av sanktioner i arbetslöshetsförsäkringen är att anta individuell risk aversion samt att det finns brister i övervakningsmöjligheterna. Om det finns en sannolikhet att individer fällt trots att de inte begått något brott kommer några oskyldiga individer bestraffas och det kan då aldrig vara optimalt att utdela den maximala sanktionen (se Polinsky och Shavell 1979). Överfört till arbetslöshetsförsäkringen innebär detta att det aldrig kan vara optimalt att helt ta bort ersättningen för individen.

³ Detta följer av att individer är riskneutrala och maximerar förväntad nytta. Den relevanta storheten är då det förväntade bötesbeloppet.

⁴ En uppenbar modifiering är att anta att även sanktioner är kostsamma. Till exempel kan man argumentera för att rättegångskostnader blir mer betydelsefulla ju mer som står på spel. Det är då inte längre givet att sanktioner är att föredra framför övervakning.

SökkraV och sanktioner i arbetslöshetsförsäkringen

Det finns bara ett fåtal teoretiska studier som behandlar övervakning av arbetsökande och möjligheten att de sökande stängs av från ersättning om de bryter mot sökkraV. Två av bidragen behandlar dessa frågor i modeller för jämviktsarbetslöshet; se Boone och van Ours (2000) samt Boone m fl (2002).

Boone m fl (2002) ställer frågan om sökkraV och sanktioner är en del av ett optimalt utformat arbetslöshetsförsäkringssystem. I jämförelse med ett rent utförsäkringssystem, förstärker ett övervakningssystem incitamenten att söka efter jobb bland de försäkrade; genom att söka mer intensivt minskar ju sannolikheten att de utsätts för en sanktion. Ett övervakningssystem är dock förenat med kostnader som har att göra med att man måste försöka verifiera om individen har uppfyllt sökkraVet eller inte. Boone m fl kommer till slutsatsen att denna typ av kostnader måste vara orimligt höga för att det inte ska vara värt att introducera ett system med sökkraV och sanktioner. Denna slutsats gäller även när man jämför med ett optimalt utformat tidsbegränsat ersättningssystem.

Empirisk evidens om effekten av sökkraV och sanktioner

Det finns inte så mycket empirisk evidens om effekterna av sökkraV och sanktioner. Det finns dock resultat från ett antal sociala experiment som är relevanta (se översikten i Meyer 1995). De mest övertygande resultaten kommer från experiment som genomförts i USA där ersättningsberättigade individer lottades in i olika grupper som exponerades för olika sökkraV. Till exempel ger ett experiment i Maryland ganska starkt stöd för att striktare sökkraV minskar ersättningsperiodens varaktighet; se Benus och Johnson (1997). I Marylandexperimentet lottades ersättningsberättigade individer in i olika behandlingsgrupper eller i en kontrollgrupp.⁵ Kontrollgruppen utsattes för normala sökkraV. Marylandstudien visar t ex att när kraVet på antalet arbetsgivarkontakter ökades från två till fyra per vecka så minskade längden på ersättningsperioden med sex procent. Information om att rapporterade kontakter kommer att kontrolleras reducerade ersättningsperioden med 7,5 procent.

Det finns även en experimentstudie från Storbritannien som är relevant; se Dolton och O'Neill (1996). I detta experiment utgjordes studiegruppen av individer med sex månader i arbetslöshet. En slumpmässigt utvald grupp kallades till ett rådgivande samtal om att aktivt söka efter jobb. Individer som inte hörsammade kallelsen riskerade att förlora rätten till ersättning. Kontrollgruppen utgjordes av individer som inte kallades till en intervju. Behandlingen ökade utflödet till jobb med 30 procent.

Van den Berg och van der Klaauw (2001) rapporterar resultaten från ett småskaligt experiment i Holland. Behandlingen utgjordes av rådgivning i

⁵ Terminologin kommer från medicinska experiment. De som exponeras för en ny politik benämns ofta "behandlade" i litteraturen, medan de som utsätts för den rådande politiken utgör kontrollgruppen. Vi följer denna konvention.

kombination med övervakning. Sökkrauet var direkt kopplat till jobb som söktes via förmedlingarna. Detta policypaket hade dock ingen signifikant effekt på utflödet till sysselsättning. Författarna tolkar detta som att policyn medförde en substitution från informella (t ex fråga tidigare arbetsgivare om lediga jobb) till formella sökkkanaler (söka jobb via förmedlingarna). Denna substitutionseffekt var så stark att den totala sökaktiviteten inte påverkades.

Det finns också ett antal studier som utnyttjar traditionella observationsdata – dvs data som inte kommer från ett regelrätt experiment – för att skatta effekterna av sanktioner. Det rör sig här om att jämföra sök beteendet hos dem som utsatts för en sanktion med sök beteendet hos dem som inte gjort det. Den intressantaste av dessa studier är antagligen Lalive m fl (2002). Författarna baserar undersökningen på schweiziska data. I Schweiz är övervakning och sanktioner mycket vanligt förekommande i europeisk jämförelse. Data inkluderar information om vilka individer som utsatts för varningar såväl som vilka som utsatts för en sanktion. En varning innebär att den arbetssökande underrättats om att en sanktion kan vara nära förestående. Det visar sig att en varning har en lika stark effekt som en sanktion. Båda dessa åtgärder ökar utflödet ur arbetslöshet med ungefär 25 procent.

Diskussion

Krav på aktivt jobbsökande och tillgänglighet för jobb är integrerade delar av arbetslöshetsförsäkringen. Att övervaka individer och verifiera deras sökaktivitet är dock alltid förenat med kostnader. Storleken på dessa kostnader avgör naturligtvis hur mycket resurser som bör läggas ner på att övervaka att sökkrauet efterlevs. Tyvärr har vi ytterst lite information om dessa kostnader. Samtidigt finns det resultat i litteraturen som tyder på att för en rimlig nivå på kostnaderna så är ett system med sökkrauet och övervakning att föredra framför ett rent utförsäkringssystem.

Vår tolkning av den empiriska litteraturen på området är att striktare sökkrauet förkortar längden på arbetslöshetstiden. En färsk studie av Black m fl (2003) – som vi redogör för i nästa avsnitt – ger ytterligare stöd för denna slutsats. Den empiriska litteraturen är dock inte helt entydig. En invändning som framförts är att sökkrauet och kontroll av att de efterlevs kan göra att individer i större utsträckning använder formella istället för informella sökkkanaler – den totala sökaktiviteten kanske påverkas i liten utsträckning. Denna invändning är dock inget grundskott mot användandet av kontroll. För det första har vi svårt att tro att formella och informella sökkkanaler är perfekta substitut, vilket är en förutsättning för att den totala sökaktiviteten inte ska påverkas. För det andra har denna invändning snarast implikationer för hur sökkrauet ska formuleras. De bör formuleras generellt – t ex i termer av antalet arbetsgivarkontakter per vecka – snarare än som krav på sökande via arbetsförmedlingen.

4. Test av arbetsviljan genom aktiv arbetsmarknadspolitik

Uppfattningen att individer som uppbär ersättning ska utföra någon slags arbetsuppgift är en idé som har förfäktats under ganska lång tid. I huvudsak är det tre typer av argument som framförts. Ett argument är att krav på arbete gör inkomstunderstöd mer acceptabelt för den sysselsatta majoriteten. Ett annat är ett ”screening-argument”: Genom att testa arbetsviljan får man mer information om individers värdering av fritid och deras förtjänstkapacitet. Därmed kan man rikta inkomsttransfereringarna på ett bättre sätt mot dem som verkligen har låg förtjänstkapacitet. Ett tredje argument är att test av arbetsviljan kan fungera som ett hot. Om man kräver att individer ska göra någon arbetsuppgift för att få behålla ersättningen gör detta att incitamenten att söka efter jobb ökar.

Det finns en stor litteratur som har att göra med värdet av detta instrument i rena understödssystem där man i analysen bl a bortser från arbetslöshet.⁶ Dessa studier har därför en begränsad relevans för den fråga som vi i grunden är intresserade av. Några forskare har emellertid diskuterat hur arbetsmarknadspolitik kan användas som komplement till arbetslöshetsförsäkringen.

Test av arbetsvilja och arbetslöshetsförsäkringen

Jackman (1994) är en av dem som argumenterat för att aktiv arbetsmarknadspolitik kan användas för att testa de försäkrades arbetsvilja. Den grundläggande idén är att eftersom deltagande i en åtgärd innebär en förlust av fritid kommer de som inte är så intresserade av att arbeta och söka efter jobb att självmant lämna systemet.

Hansen och Tranæs (1999) analyserar frågan i en modell med två typer av individer.⁷ En typ av individer – arbetare – har en låg värdering av fritid. Den andra typen av individer – icke-arbetare – värderar fritid högt. Staten känner till fördelningen av arbetare och icke-arbetare i ekonomin, men kan inte avgöra vem som är vem. Kan det vara en välfärdsförbättring att ställa som villkor att individer är beredda att delta i en åtgärd för att de ska kunna kvittera ut arbetslöshetsersättning? Svaret är ja under förutsättning att skillnaden mellan de två typerna av individer är tillräckligt stor. Genom att använda aktiva åtgärder för att testa arbetsviljan kan staten få icke-arbetarna att självmant lämna systemet trots att man samtidigt höjer ersättningsnivån.

Empirisk evidens – arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ett hot

Vad har empirin att säga? I vilken utsträckning fungerar åtgärder som ett hot? Den lilla evidens som finns på området kommer från experimentstudier genomförda i USA. Studien av Benus och Johnson (1997), som vi

⁶ Den intresserade läsaren kan t ex fördjupa sig i uppsatsen av Besley och Coate (1992).

⁷ En besläktad analys återfinns i Fredriksson och Holmlund (2003b).

återgav ovan, är ett exempel. En av behandlingarna utgjordes av deltagande i en kurs som dels var inriktad på att effektivisera sökandet, dels innehöll ett utbildningsmoment. Deltagande i denna kurs reducerade ersättningsperiodens varaktighet. Denna effekt drivs i allt väsentligt av ett stort utflöde från ersättningssystemet under de två veckor som föregick kursstarten. Åtgärden verkar alltså ha ökat kostnaden som är förenad med att vara kvar i försäkringssystemet.

En färsk studie av Black m fl (2003) får likartade resultat. De undersöker, med hjälp av experimentdata, effekterna av en obligatorisk åtgärd som var inriktad mot förmedling och utbildning. Deltagande i denna åtgärd var ett villkor för fortsatt ersättning. Effekten av programmet var att ersättningsperioden minskade med drygt två veckor. Återigen drivs effekten av ett utflöde till sysselsättning innan programmet rimligtvis kunde ha startat. Åtgärden verkar alltså i stor utsträckning ha fungerat som ett hot.

Diskussion

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ett test av arbetsvilja kan vara ett väsentligt komplement till arbetslöshetsförsäkringen. Tyvärr är både den teoretiska och empiriska litteraturen på området liten.

Formellt har arbetsförmedlare i Sverige möjlighet att använda anvisningar till åtgärd för att testa arbetsviljan. Att avvisa en anvisad åtgärd är en skäl原因 grund för att få ersättningen ifrågasatt och kan i slutändan resultera i en sanktion. Med tanke på arbetsmarknadspolitikens omfattning och de formella möjligheter som finns är det anmärkningsvärt att det inte finns någon svensk empiri på området.

Detta ska inte ses som en kritik av forskningen. Problemet är att det inte finns tillräckligt med information för att analysera frågan. AMS Händelsedatabas inkluderar förvisso ett datum för åtgärdsstart. Men det finns ingen information om vilka individer som ursprungligen anvisats till åtgärden och vid vilken tidpunkt de fick information om när åtgärden skulle starta. Sådan information är naturligtvis oundgänglig för att kunna analysera denna fråga.

Många utvärderingar av arbetsmarknadspolitiska åtgärder kommer fram till att de inte har de avsedda effekterna på utflödet till jobb – snarast tvärtom, se Calmfors m fl (2001). Det handlar här om att forskarna försöker mäta effekterna av programmet, antingen efter programstart eller efter avslutad åtgärd. Kanske är det så att dessa utvärderingar har missat en väsentlig del av effekten av åtgärderna?

5. Finansieringsfrågor

Arbetslöshetsersättningen i Sverige finansieras till övervägande del med allmänna skattemedel. För medlemmar i arbetslöshetskassorna tillkommer medlemsavgifter som under senare år uppgått till drygt 1000 kr per år, med relativt små variationer mellan olika kassor. Medlemsavgifterna motsva-

rade år 2002 närmare en femtedel de totalt utbetalade inkomstrelaterade ersättningsarna. Finansieringssystemet är konstruerat så att det inte finns något samband mellan arbetslösheten inom en kassa och medlemsavgifterna. Ökad arbetslöshet och därmed ökade utbetalningar leder till högre statsbidrag.

En skattefinansierad arbetslöshetsförsäkring innebär att arbetslöshetens kostnader inte internaliseras av de aktörer som kan påverka arbetslöshetens omfattning. Om den arbetssökande blir mer aktiv och snabbare hittar arbete så kommer en del av vinsten att tillfalla skattebetalarkollektivet som helhet, något som inte beaktas av den enskilde arbetssökande. På liknande sätt kommer de samhällsekonomiska effekterna av det enskilda företagets beteende beträffande uppsägningar och rekryteringar inte att beaktas i företagets kalkyl. De totala sysselsättningseffekterna av decentraliserade löneförhandlingar är också exempel på externa effekter som inte internaliseras av de berörda beslutsfattarna.

Det finns flera vägar att gå för att genom finansieringsreformer skapa bättre överensstämmelse mellan privatekonomiska kalkyler och samhällsekonomiskt optimala utfall. Vi diskuterar i det följande incitament som påverkar den enskilde arbetssökande, företaget och de löneförhandlande parterna.

Arbetslöshetsberoende skatter?

Kompensationsgraden och tidsprofilen i arbetslöshetsförsäkringen påverkar incitamenten för arbetssökande via den arbetssökandes konsumtionsmöjligheter under arbetslöshetsperioden. Man skulle också kunna påverka incitamenten genom förhållanden som gäller under efterföljande sysselsättningsperioder. Ett exempel ges i Hopenhayn och Nicolini (1997) som studerar egenskaper hos en optimal arbetslöshetsförsäkring där staten utöver kompensationsgraden (som kan variera med arbetslöshetsperioden) också kan använda sig av en skatt på individens löneinkomster som beror på dennes arbetslöshetshistoria. Skatten kan vara negativ och kan då ses som en anställningssubvention som tillfaller en person som övergår från arbetslöshet till arbete.

Hur ser då det optimala systemet ut? Hopenhayn och Nicolini visar för det första att kompensationsgraden ska minska under arbetslöshetsperioden, för det andra att löneskatten ska öka med längden på den tidigare arbetslöshetsperioden. Båda resultaten är intuitivt rimliga: både en avtagande tidsprofil och en löneskatt som stiger med arbetslöshetsperiodens längd gör det mer lönsamt att snabbt skaffa arbete.

Analysen i Hopenhayn och Nicolini bygger visserligen på ett antal restriktiva antaganden men den centrala poängen är viktig: ju högre den framtida skattekostnaden blir av en ytterligare månads arbetslöshet, desto starkare blir incitamenten att snabbt skaffa arbete. Kan en sådan modell också implementeras praktiskt? Och finns det några vägande invändningar?

Det är svårt att se några oöverkomliga praktiska svårigheter. Syste-

met bygger på att arbetslösheten kan observeras och därmed fungera som underlag för skatteberäkningar. I praktiken måste detta innebära att arbetslösheten mäts antingen utifrån uppgifter från arbetsförmedlingarna om inskrivningstider eller uppgifter från arbetslöshetskassorna om erhållen ersättning. Arbetslöshet utanför dessa system kan visserligen mätas i urvalsundersökningar (som t ex i arbetskraftsundersökningarna) men sådana uppgifter kan inte ligga till grund för skattebetalningar.

De invändningar som kan resas mot arbetslöshetsberoende skatter har att göra med heterogenitet mellan individer och de fördelningshänsyn som detta aktualiserar. Heterogenitet gäller såväl *ex ante* (innan sysselsättningsstatus har observerats) som *ex post* (efter att sysselsättningsstatus bestämts). Det finns otvivelaktigt skillnader mellan individer som gör att vissa har lättare att snabbt hitta nytt arbete än andra. Och även om alla individer vore identiska i alla upptänkliga avseenden skulle de faktiska arbetslöshetserfarenheterna bli olika på grund av slumpmässiga förhållanden på arbetsmarknaden. Med arbetslöshetsberoende skatter kommer personer som har goda förutsättningar att gynnas medan de med sämre förutsättningar missgynnas. Vidare gynnas naturligtvis de som har turen att snabbt finna arbete.

Det är svårt att komma från att tur på arbetsmarknaden alltid kommer att löna sig mer än otur om man vill ha system som belönar snabb övergång till arbete. Det faktum att individer är genuint olika i sina förutsättningar är ett större problem än att slumpen skapar vinnare och förlorare bland personer med likvärdiga förutsättningar. De negativa fördelningseffekterna av "arbetslöshetsskatten" bör dock kunna motverkas genom att göra den progressiv med avseende på individens lön. Det skulle kunna innebära att marginalkostnaden av förlängd arbetslöshet, i termer av förväntad framtida skatt, skulle kunna vara ungefär lika för olika kategorier samtidigt som det genomsnittliga bidraget är högre för personer med högre löner. Det är förstås viktigt att det är lönesatsen och inte löneinkomsten som bestämmer bidraget till finansieringen för att förhindra negativa effekter på den arbetade tiden.

För vänner av enkla skattesystem är en arbetslöshetsskatt sannerligen inte någon attraktiv innovation. Det finns i det perspektivet andra reformer som ter sig administrativt enklare och där incitamentseffekterna också bör vara gynnsamma. Införandet av förvärvsavdrag för rena arbetsinkomster skulle göra förvärvsarbete mer lönsamt i förhållande till arbetslöshet och bidra till kortare arbetslöshetstider analogt med arbetslöshetsberoende löneskatter. Sådana system för "in work benefits" eller "earned income tax credits" har praktiserats i flera länder, bl a USA och Storbritannien.

Företagsfinansierad a-kassa?

I nuvarande svenska finansieringssystem finns ingen direkt koppling mellan företagets "bidrag" till arbetslösheten – genom uppsägningar och/eller utelivna rekryteringar – och de skatter som företaget betalar. I USA tillämpas sedan decennier ett helt annat system med arbetsgivarinträde ("experience

rating”) i arbetslöshetsförsäkringen. I korthet handlar det om att företagets skatter påverkas av hur många av de tidigare anställda som är arbetslösa. Ju större företagets bidrag till arbetslösheten är, desto högre blir skatten. Arbetsgivarinträdet är dock inte fullständigt: skatterna motsvarar inte fullt ut de förväntade utgifterna för de tidigare anställdas arbetslöshetsersättning. Klart är emellertid att det amerikanska systemet i någon mån tvingar företagen att internalisera de externa effekterna av sina uppsägningsbeslut.

Bör man också i Sverige införa arbetsgivarinträde i arbetslöshetsförsäkringen ungefär på det sätt som tillämpas i USA? Man bör då först notera att vi i Sverige genom den arbetsrättsliga lagstiftningen redan praktiserar en form av implicit beskattning av arbetsgivariniterade uppsägningar. Lagen om anställningsskydd (LAS) ger visserligen företagen rätt att utan inskränkningar vidta personalinskränkningar, men takten i neddragningar och vilka som ska sägas upp måste följa regler om uppsägningstider och turordning. Vidare begränsas rätten att använda tidsbegränsade anställningar.

Om vi till den implicita beskattningen av uppsägningar också skulle lägga en explicit beskattning via arbetsgivarinträde skulle detta kunna innebära avsevärda kostnader för företagens uppsägningar och därmed också indirekt för deras anställningar. Ett särskilt problem med arbetsgivarinträde baserat på utbetald ersättning till tidigare anställda är att företagen har mycket små möjligheter att påverka längden på arbetslöshetsperioderna och därmed de nödvändiga utbetalningarna av ersättning. En effekt kan bli att företagen systematiskt väljer bort arbetssökande som uppfattas som svaga på arbetsmarknaden. Denna effekt skulle dock kunna elimineras om företagets bidrag till finansieringen baseras på antalet uppsägningar snarare än den utbetalda ersättningen.

Vår preliminära bedömning är att arbetsgivarinträde i arbetslöshetsförsäkringen inte bör komma ifråga med nuvarande tämligen restriktiva arbetsrättsliga regler. Det går inte att motivera detta med någon vetenskaplig precision men vi har goda empiriska och teoretiska belägg för att höga kostnader för uppsägningar gör företagen mindre benägna att anställa personal. LAS i kombination med arbetsgivarinträde riskerar att bli ett paket som försvårar nyanställningar och förlänger arbetslöshetstiderna.

En intressant fråga är hur mixen mellan implicit och explicit beskattning av uppsägningar ska se ut. Är det bättre med explicit beskattning (som i USA) än med implicit beskattning (som i Sverige och i flertalet andra länder i Europa)? En klar fördel med explicit beskattning, i synnerhet om den inte görs beroende av de uppsagdas arbetslöshetstider, är att systemet är enkelt och förutsägbart. En hel del inslag i den arbetsrättsliga lagstiftningen, i Sverige och än mer i en del andra europeiska länder, innebär en juridifiering av företagets uppsägningsbeslut, något som i sin tur kan innebära ökad osäkerhet och antagligen försvagade incitament för nyanställningar.

På vissa områden är det antagligen lämpligt att övergå till mer av ekonomiska styrmedel och minska detaljstyrningen. Arbetslivsinstitutets förslag (Ds 2002:56) om en förenklad och enhetlig modell för reglering av tidsbe-

gränsade anställningar är ett sådant exempel. Förslaget innebär fritt fram för tidsbegränsade anställningar utan angivande av särskilda skäl samtidigt som starka incitament byggs in för att göra det lönsamt att efter 18 månader tillsvidareanställa arbetstagare.

Att fullständigt överge arbetsrätten till förmån för skatt på uppsägningar vore dock att kasta ut barnet med badvattnet. I den arbetsrättsliga lagstiftningen finns procedurregler för att förhindra godtycke vid uppsägningar och tillgodose de anställdas rimliga krav på förutsägbarhet.

Arbetsmarknadens parter och lönebildningen

Vid decentraliserade förhandlingar finns normalt ingen koppling mellan beslut om löner och de skatter som krävs för att finansiera den arbetslöshet som kan bli följderna av stora löneökningar.⁸ Skatterna påverkas av den totala arbetslösheten och därmed av summan av alla enskilda aktörers lönesättningsbeslut. På svensk arbetsmarknad förekommer i huvudsak förhandlingar på branschnivå samtidigt som subventionssystemet helt har eliminerat sambandet mellan ökad arbetslöshet och högre egenavgifter inom den egna kassans område. Lönebildningens aktörer har därmed svaga incitament att beakta skatte- eller avgiftskonsekvenserna av sina beslut.

Genom att återskapa ett samband mellan arbetslöshet och egenavgifter inom de olika a-kassorna bör också incitamenten för en sysselsättningsfrämjande lönesättning förstärkas. Det som är avgörande för att uppnå positiva effekter på lönebildningen är att på marginalen öka arbetslöshetens kostnader för medlemmarna. En modell som innebär att kassorna får en klumpsumma per medlem, samtidigt som kassorna själva får stå för hela kostnaden på marginalen för ökad arbetslöshet, är en extrem motpol till dagens system. Staten skulle då stå för noll procent av kostnaderna för ökad arbetslöshet, till skillnad från dagens system med 100 procents subventionering på marginalen. Av flera skäl är en sådan extrem modell inte lämplig men det är minst lika svårt att tro att nuvarande extrema modell skulle vara optimal.

Genom att skapa ett samband mellan egenavgifter och arbetslösheten inom a-kassorna bör också kassornas – och ytterst fackföreningarnas – incitament att på olika sätt aktivera de arbetslösa förstärkas. Det kan handla om att upprätthålla incitament till aktivt arbetssökande, uppmuntran till geografisk rörlighet eller vidareutbildning för att minska arbetslöshetsrisken. Medlemmar i facket och a-kassan förlorar ekonomiskt på att arbetslösa inte engagerar sig för att skaffa sig arbete och kommer därför att ha starka skäl att bidra till att de arbetslösa verkligen är aktiva. Denna effekt gäller oavsett om löneförhandlingarna sker i samordnade eller decentraliserade former.

En minskad marginell subventionsgrad av a-kassorna skapar incitament för återhållsamhet i lönebildningen därför att värdet av löneökningar blir mindre. Det finns åtminstone indirekta empiriska belägg för att sådana mekanismer kan vara viktiga i praktiken. Flera studier ger stöd för hypo-

⁸ Detta avsnitt bygger på Holmlund (1996).

tesen att ökad progressivitet i skattesystemet bidrar till lönemoderation, se Holmlund och Kolm (1995) för svenska resultat. En finansieringsreform av det skisserade slaget har effekter på lönebildningen som är analoga med effekterna av ökad skatteprogressivitet.

6. Slutord

Vår diskussion leder fram till slutsatsen att en optimal arbetslöshetsförsäkring innebär att (i) kompensationsgraden faller med arbetslöshets längd, (ii) krav på aktivt arbetssökande kombineras med sanktioner, samt (iii) arbetsmarknadspolitik används för att testa arbetsviljan. De två förstnämnda instrumenten skapar incitament för hög sökaktivitet, det tredje gör det enklare att skilja på personer som söker efter arbete och personer som enbart söker efter bidrag.

En invändning mot en avtagande tidsprofil i ersättningen är att det kan vara optimalt att ”beskatta” inflödet i arbetslöshet genom låg ersättning i början av arbetslöshetsperioden. En annan invändning är att eget sparande kan vara ett substitut till försäkring för korta arbetslöshetsperioder. Dessa argument talar för en karenperiod i försäkringen. Efter en inledande karenperiod bör ersättningssystemet vara utformat så att det bestraffar låg sökaktivitet.

Den nuvarande svenska arbetslöshetsförsäkringen innehåller, i varje fall formellt, samtliga de tre instrument som vi särskilt diskuterat. Efter senare års reformer finns en viss nedtrappning av ersättningen efter 20 veckors arbetslöshet, men den gäller bara taket i ersättningen. Incitamenteffekterna är alltså begränsade till personer vars tidigare löner ligger vid och över genomsnittet. Möjligheterna till evig ersättning via rundgång mellan a-kassa och arbetsmarknadsåtgärder har minskats men det är oklart hur bindande tidsbegränsningen på 60 veckor verkligen kommer att vara i praktiken. Vi förordar en nedtrappning av ersättningen, i två eller tre steg, för samtliga ersättningsberättigade. Det är kanske också lättare att få politisk acceptans för en sådan modell än för en absolut bindande ”bortre parentes”.

När det gäller arbetsmarknadspolitikens roll som komplement till arbetslöshetsförsäkringen finns det utrymme för uppstramningar. Riksrevisionens färskta rapport om hur försäkringen hanteras på arbetsförmedlingarna (RiR 2004:3) tyder på att förmedlingarna i regel är tämligen obenäga att ifrågasätta ersättningsrätten för personer som inte står till arbetsmarknadens förfogande. Det finns också anmärkningsvärt stora skillnader såväl mellan som inom arbetsförmedlingskontor när det gäller benägenheten att ifrågasätta ersättningsrätten. Ett problem är den konflikt som finns mellan arbetsförmedlingens roller som serviceinrättning respektive kontrollmyndighet. För den enskilde handläggaren kan beslut om att ifrågasätta ersättningsrätten innebära obehag vilket talar för att sådana beslut inte bör fattas av den enskilde handläggaren utan i andra former, t ex som ett kollektivt beslut för vilket hela kontoret ansvarar.

Vi har också pekat på olika sätt att via reformer av arbetslöshetsersättnings finansiering förstärka incitamenten för sökaktivitet och/eller återhållsamma löneuppgörelser. Skatter som görs beroende av hur länge individen har varit arbetslös har sannolikt positiva incitamentseffekter och kan göra det möjligt att upprätthålla en relativt generös ersättning vid arbetslöshet. Ur fördelningsspolitisk synvinkel är emellertid sådana skatter problematiska och systemet blir kanske för komplicerat om fördelningseffekterna ska elimineras. Skatter på företagens uppsägningar av arbetskraft kan övervägas men bör inte aktualiseras så länge som vi har nuvarande implicita beskattning av uppsägningar via det arbetsrättsliga regelverket. Slutligen skulle reformer av subventionssystemet för a-kassorna kunna vara sysselsättningsbefrämjande genom att påverka incitamenten när det gäller lönebildning och jobsökande.

Avslutningsvis kan det vara värt att påpeka det självklara att det alltid finns en avvägning mellan byråkratisk kontroll och individuell självkontroll. Vill vi ha en generös arbetslöshetsersättning så är byråkratisk kontroll i form av sökkav, sanktioner och prövning av arbetsviljan mer eller mindre ofrånkomliga komplement för att systemet ska vara kostnadseffektivt. Någonstans finns det dock antagligen en gräns bortom vilken ytterligare kontroller kommer att upplevas som integritetskränkande.

Arbetslivsinstitutet (2002), "Hållfast arbetsrätt för ett föränderligt arbetsliv", Ds 2002:56, Arbetslivsinstitutet, Stockholm.

Atkinson, A och J Micklewright (1991), "Unemployment Compensation and Labor Market Transitions: A Critical Review", *Journal of Economic Literature*, vol 29, s 1679-1727.

Becker, G (1968), "Crime and Punishment: An Economic Approach", *Journal of Political Economy*, vol 76, s 169-217.

Benus, J och T Johnson (1997), "Evaluation of the Maryland Unemployment Insurance Work Search Demonstration". Rapport på uppdrag av Maryland Department of Labor (<http://wdr.doleta.gov/owdsrr/98-2/>).

Besley, T och S Coate (1992), "Workfare versus Welfare: Incentive Arguments for Work Requirements in Poverty-Alleviation Programs", *American Economic Review*, vol 82, s 249-261.

Black, D, J Smith, M Berger och B Noel (2003), "Is the Threat of Reemployment Services More Effective than the Services Themselves? Evidence from Random Assignment in the UI System", *American Economic Review*, vol 93, s 1313-1327.

Boone, J och J van Ours (2000), "Modeling Financial Incentives to Get Unemployed Back to Work", CentER DP 2000-02, Tilburg University.

Boone, J, P Fredriksson, B Holmlund och J van Ours (2002), "Optimal Unemployment Insurance with Monitoring and Sanctions", WP 2002:21, IFAU, Uppsala.

Calmfors, L, A Forslund och M Hemström (2001), "Does Active Labour Market Policy Work? Lessons from the Swedish Experiences", *Swedish Economic Policy Review*, vol 8, s 61-124.

Carling, K, P-A Edin, A Harkman och B Holmlund (1996), "Unemployment Duration, Unemployment Benefits, and Labor Market Programs in Sweden", *Journal of Public Economics*, vol 59, s 313-334.

Carling, K, B Holmlund och A Vejsiu (2001), "Do Benefit Cuts Boost Job Finding? Swedish Evidence from the 1990s", *Economic Journal*, vol 111, s 766-790.

Dolton, P och D O'Neill (1996), "Unemployment and the Restart Effect: Some Experimental Evidence", *Economic Journal*, vol 106, s 387-400.

Fredriksson, P och B Holmlund (2001), "Optimal Unemployment Insurance in Search Equilibrium", *Journal of Labor Economics*, vol 19, s 370-399.

Fredriksson, P och B Holmlund (2003a), "Improving Incentives in Unemployment Insurance: A Review of Recent Research", WP 2003:10, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala Universitet.

REFERENSER

- Fredriksson, P och B Holmlund (2003b), "Optimal Unemployment Insurance Design: Time Limits, Monitoring, or Workfare?", WP 2003:17, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala Universitet.
- Grubb, D (2001), "Eligibility Criteria for Unemployment Benefits", i *Labour Market Policies and Public Employment Service*, OECD.
- Hansen, C T och T Tranæs (1999), "Optimal Workfare in a Society of Workers and Non-workers", stencil, EPRU, University of Copenhagen.
- Heer, B (2003), "Employment and Welfare Effects of a Two-Tier Unemployment Compensation System", *International Tax and Public Finance*, vol 10, s 147-168.
- Holmlund, B (1996), "Arbetslöshet och arbetslöshetsförsäkring", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, nr 5, s 353-368.
- Holmlund, B (1998), "Unemployment Insurance in Theory and Practice", *Scandinavian Journal of Economics*, vol 100, s 113-141.
- Holmlund, B och A-S Kolm (1995) "Progressive Taxation, Wage Setting and Unemployment: Theory and Swedish Evidence", *Swedish Economic Policy Review*, vol 2, s 423-460.
- Hopenhayn, H och J P Nicolini (1997), "Optimal Unemployment Insurance", *Journal of Political Economy*, vol 105, s 412-38.
- Jackman, R (1994), "What Can Active Labour Market Policy Do?" *Swedish Economic Policy Review*, vol 1, s 221-257.
- Katz, L och B Meyer (1990), "The Impact of the Potential Duration of Unemployment Benefits on the Duration of Unemployment", *Journal of Public Economics*, vol 41, s 45-72.
- Lalive, R, J van Ours och J Zweimüller (2002), "The Effect of Benefit Sanctions on the Duration of Unemployment", DP 3311, Centre for Economic Policy Research.
- Layard, R, S Nickell och R Jackman (1991), *Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market*, Oxford University Press.
- Meyer, B (1995), "Lessons from the U.S. Unemployment Insurance Experiments", *Journal of Economic Literature*, vol 33, s 91-131.
- Mortensen, D (1977), "Unemployment Insurance and Job Search Decisions", *Industrial and Labor Relations Review*, vol 30, s 505-517.
- Polinsky, M och S Shavell (1979), "The Optimal Tradeoff Between the Probability and Magnitude of Fines", *American Economic Review*, vol 69, s 880-891.
- Riksrevisionen (2004), "Arbetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen".
- Shavell, S och L Weiss (1979), "The Optimal Payment of Unemployment Insurance Benefits over Time", *Journal of Political Economy*, vol 87, s 1347-1362.
- Van den Berg, G och B van der Klaauw (2001), "Counseling and Monitoring of Unemployed Workers: Theory and Evidence from a Social Experiment", WP 2001:12, IFAU, Uppsala.
- Wang, C och S Williamson (1996), "Unemployment Insurance with Moral Hazard in a Dynamic Economy", *Carnegie Rochester Conference Series on Public Policy*, vol 44, s 1-41.